

Handläggare
Paul Fenton
Telefon: 08 508 28 965**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2019-03-05 p. 18

EU-projektet CIVITAS Eccentric

Lägesrapport

Förvaltningens förslag till beslut

Godkänna förvaltningens lägesrapport

Monica Gerdhem
Tf. förvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad samarbetar med fyra andra städer i projektet CIVITAS Eccentric. Projektet belyser åtgärder som främjar hållbar mobilitet och hållbara transporter i stadsnära periferiområden i de fem städerna. Miljöförvaltningen samordnar projektet i Stockholm som genomförs tillsammans med trafikkontoret.

Denna lägesrapport syftar till att informera nämnden om förvaltningens arbete med projektet, som nu kommit drygt halvvägs, sedan projektstart i september 2016.

Bakgrund

Totalt innefattar projektet 50 delprojekt varav 12 genomförs i Stockholm. Projektet koordineras av Madrid, som tillsammans med München, Åbo samt Ruse i Bulgarien genomför liknande åtgärder i sina respektive städer. Städerna delar med sig av sina erfarenheter och jämför framgångar och motgångar för att utröna framgångsfaktorer och ge rekommendationer för de olika åtgärderna.

I Stockholm deltar sju parter – staden (miljöförvaltningen och trafikkontoret), KTH samt företagen Cykelkonsulterna (lastcyklar), Ubigo (kombinerad mobilitetstjänst), SnappCar (bildelningstjänst), GoMore (bildelning- och samåkningstjänster), och Mobility Motors

(elskåpbilar). Projektet påbörjade den 1 september 2016 och ska avslutas den 31 augusti 2020.

Projektet finansieras av EUs Horizon 2020-program. Staden får full täckning för sina kostnader. Den totala projektbudgeten är ca €19,3 miljoner varav stadens budget är ca €2,5 miljoner. Miljöförvaltningens budget är ca €1 miljoner dvs. ca 10 miljoner kronor varav majoriteten går till att finansiera arbetstid.

Pågående delprojekt i Stockholm

Under 2018-2019 demonstreras delprojekten och resultaten sammanställas och utvärderas under 2019-2020. Tolv delprojekt demonstreras i Stockholm (se bifogad bilaga 1 samt faktablad om Stockholms arbete på <https://civitas.eu/mobility-solutions>). Miljöförvaltningen är ansvarig för fem delprojekt.

- **Utvecklingen av mobilitetstjänster i Stockholm**

Inom ramen för detta delprojekt utvecklar tre privata aktörer sina mobilitetstjänster. Ubigo har lanserat ett pilotprojekt för kombinerad mobilitet (MaaS, "Mobility as a Service") i Hammarby Sjöstad, Finnboda och Minneberg. Detta möjliggör att resenärerna åker på olika transportslag från fler leverantörer på samma biljett i en app (kollektivtrafik med SL, hyrbil med Hertz, taxi med Cabonline och bilpool med MoveAbout). SnappCar och GoMore har utvecklat sina bildelningsplattformar för uthyrning av privata personbilar och bidrar till effektivare användning av bilflottan. Staden bidrar till dessa aktiviteter genom bl.a. processledning, omvärldsanalys, utvärdering och kommunikationskampanjer kring hållbar mobilitet.

- **Eldrivna lätta lastbilar**

15 stycken bud-, hantverks- och serviceföretag testar eldrivna skåpbilar i sin dagliga verksamhet huvudsakligen i Stockholms innerstad och söderort. Delprojektet utvärderas med hänsyn till transportbilarnas prestanda och funktionalitet i varje verksamhet samt förarnas uppfattning, laddningsmönster och behov. Staden samordnar delprojektet och håller i datainsamling och analys, transportbilarna har levererats av Mobility Motors. Resultaten kommer att sammanställas under 2019 och redovisas på olika sätt (seminarium, skriftligt material, sociala media mm) för andra liknande företag med förhoppningen att även dessa ska övergå till eldrivna fordon. Underlaget ska även användas vid upphandling där fordons och transporttjänster ingår.

Preliminära resultat visar på att en tydlig miljöprofil i företaget och bedömningen att elbilen är mer lönsam utgör de stora drivkrafterna för att satsa på elbilar. Företagens flotta består av flera fordon, oftast dieslbilar och det finns en tendens att välja bort elbilen vid längre körningar och transport av större produkter. Förarnas upplevelser i det stadiet är mycket positiva i alla avseenden (förarkomfort, körglädje, utsläpp, mm) trots en viss oro kring räckvidd och värme. Majoriteten av förarna laddar på arbetsplatsen, och hälften har möjlighet att även ladda hemma. Behov för snabbladdning varierar kraftigt bland olika verksamheter.

- **Utvecklingen av miljöfordon.se**

Miljöfordon.se är en resurs för fakta om miljöklassade personbilar, lätta transportfordon och tunga lastbilar, miljöbränslen samt regler och förmåner för miljöbilar.

Stockholms stad, Göteborgs stad och Malmö stad driver sajten med stöd från Energimyndigheten och Eccentric. Bidraget har finansierat förbättringar till hemsidan baserat på vilka funktioner användarna efterfrågar. Fleet managers, personer intresserade av att köpa ny bil, hållbarhetsansvariga, bilåterförsäljare och intresseorganisationer har medverkat i denna process genom intervjuer och funktionalitetstester. Förbättringar omfattar även integration av laddkartor och information om fixa laddplats i miljöfordon.se

För mer information se www.miljofordon.se

- **Publik laddinfrastruktur och stadens laddkarta**

Stockholms stad har pekat ut gatumark där externa aktörer kan installera laddplatser. Vidare har trafikkontoret och miljöförvaltningen presenterat en digital "laddkarta" se www.stockholm.se/laddgator och tagit fram process och regelverk för hur externa aktörer kan ansöka om att etablera "laddgator" på gatumarken. Uppdateringar av kartan m.m sker kontinuerligt. Årlig sammanställning av statistik och utvärdering via enkät av hur laddplatserna används finansieras också via Eccentric. Dessa sammanställningar har årligen redovisats till miljö- och hälsoskyddsnämnden och 2018 års rapport kommer att redovisas för nämnden innan sommaren.

- **Informationskampanj Fixa laddplats**

Miljöförvaltningen driver en kommunikationskampanj, tillsammans med länets övriga kommuner genom Energi- och Klimatrådgivningen, för att informera bostadsrättsföreningar och villaägare om hur man installerar laddplatser hemma. Tre serier har hittills genomförts under 2017-2018 med över 1500 deltagare på

seminarierna. Eccentric medfinansierar kampanjen med projektledningen, utvärdering, seminarierna i Stockholm m.m. I mars 2019 planeras ytterligare en seminarieserie, se vidare www.fixaladdplats.se

De andra sju delprojekten som pågår i Stockholm är:

- **Effektivare gatuplanering och förebyggande arbetet för att minska bilism**

Två delprojekt pågår. I det första delprojekt provas och utvärderas två nya parkeringsövervakningssystem, som upphandlats genom en innovationstävling. I det andra delprojektet provas och utvärderas olika lösningar för att hjälpa medborgare att frakta saker till mobila pop-up återbrukscontainrar som ställs upp på olika platser i Stockholm. Trafikkontoret ansvarar för delprojektet.

- **Framkomlighet i kollektivtrafik**

Eccentric medfinansierar det snart avslutade arbetet för att förbättra framkomligheten för stombussar på linjerna 178 och 179 som trafikerar stråken Mörby - Jakobsberg och Vällingby - Sollentuna. Trafikkontoret ansvarar för delprojektet.

- **Logistik**

Två delprojekt pågår. I ett delprojekt har trafikkontoret deltagit i stadsledningskontorets undersökning av förutsättningar och möjligheter till samlastning av varor till kommunala verksamheter. Arbetet är avslutat och redovisades i en rapport under år 2017. Rapporten innehåller en rad förslag på åtgärder att jobba vidare med. Dessutom undersöker trafikkontoret hur framtida pråmtrafik och samlastning av bergmassor från byggarbetsplatser kan avlasta vägarna från tung trafik.

I det andra delprojektet testas en tyst elhybridlastbil vid nattleveranser till en restaurangkedja i innerstaden. Piloten utvärderas för att undersöka om den nya tekniken gör det möjligt med nattleveranser utan störning för boende m.m. Lastbilen kör kortare sträckor på el med en elmotor och kan även köra med en dieselmotor som i projektet tankas med HVO (Hydrerade Vegetabiliska Oljor, biodiesel). Lastbilen har redan börjat trafikera på prov och invigning av delprojektet äger rum den 14 februari, 2019. Trafikkontoret ansvarar för delprojektet.

- **Gång- och cykelvägar**

Två delprojekt ingår i Eccentric. Trafikkontoret ansvarar för ett delprojekt som handlar om säkrade gång- och cykelvägar genom

bättre anpassad omledning av oskyddade trafikanter kring bygg- arbetsplatser. Ett antal nya lösningar har redan provats och utvärderats såsom skyddsnät och vikbara stolpar av mjuka material. Arbete med att påverka standard och regler för utformning av säkrare omledning pågår. I det andra delprojektet har alla boende och företag i Årsta erbjudits möjligheten att testa el-lastcyklar i en månad genom företaget Cykelkonsulterna.

Organisation och ansvarsfördelning

Miljöförvaltningen har det övergripande ansvaret för samordning mellan medverkande parter i Stockholm. Miljöförvaltningen ansvarar för stadens ekonomiska rapportering, den lokala kommunikationen kring projektet och samordning av utvärdering m.m. Miljöförvaltningen är den som har ansvar i Stockholm för kontakterna med koordinatören i Madrid. Miljöförvaltningen samordnar dessutom ett arbetspaket med miljöfordonsåtgärderna och trafikkontoret samordnar ett arbetspaket med gång- och cykelprojekten.

Arbetet med att samordna ett arbetspaket innebär att ge samlat stöd åt alla medarbetare i de fem städerna med delprojekt inom respektive tema. Arbetspaketsledarna förväntas omvärldsbevaka, coacha, representera projektet på konferenser och möten, anordna workshoppar och sammanställa projektnäringsresultat i olika projektrapporter m.m. (se bilagor 2-3).

Intressanta delprojekt i andra städer

De övriga fyra medverkande städer jobbar med samma teman men andra delprojekt. Totalt sätt pågår 38 delprojekt i fyra städer, däribland t.ex.:

- München: mobilitetsstationer där flera trafikslag kombineras, prototyp av elfordon med batteribytesystem samt kampanjer för IT-utbildningar mellan unga och äldre personer om hur appar används för hållbart resande.
- Madrid: samlastningscentraler, elektrifiering av kommunal prova-på flotta
- Åbo: elbussar, hyrcyklar, vintercykling och kommunal upphandling av lätta mindre elfordon

Utbyte och kunskapsöverföring

Alla medverkande städer ska ta fram en plan för hur bra projektidéer kan överföras och kopieras av andra städer. Kunskapsöverföring mellan städer är en viktig del i Eccentric. Studiebesök, workshops och seminarier har genomförts i alla medverkande

städer. Vid två tillfällen har Stockholm varit mötesplats och fått visa upp alla olika delprojekt m.m. Stockholm har även varit värd för en workshop på ett tåg mellan Stockholm och Umeå inför konferensen CIVITAS Forum som ägde rum i Umeå i september 2018. Tågworkshopen visade hur stora grupper kan jobba på ett systematiskt och klimatanpassat sätt under en tjänsteresa.

Mellan den 12-14 juni 2019 ska projektet återigen träffas i Stockholm. Förutom arbetsmöten och seminarier, anordnas ett möte för politiker samt inbjudna gäster från EU-kommissionen. Det är redan bestämt att trafikborgarrådet ska representera Stockholm på politikermötet.

Stockholms arbete i Eccentric har presenterats på en rad konferenser både nationellt och internationellt. Fyra större studiebesök med besökare från ett stort antal städer har tagits emot. Utvärderingar av studiebesöken visar på mycket nöjda deltagare. Studiebesök har till och med lett till konkreta resultat i exempelvis München där politiker antog en ny stadsövergripande trafiksäkerhetsstrategi som ett resultat av besöket i Stockholm. Även Åbo och Köln har rapporterat att studiebesöken lett till att initiativ till nya åtgärder tagits efter besöken i Stockholm. Det finns stort intresse från andra städer att lära av Stockholms erfarenheter och aktiviteter. Detta gäller framförallt affärsmodellen för publik laddinfrastruktur, arbetet med omledning av oskyddade cykeltrafikanter och arbetet med logistikfrågor.

SLUT

Bilagor

1. Miljöbilar i Stockholms nyhetsbrev med tema Eccentric
2. D6.2 Implementation Report EV charging infrastructure - WP6 Cluster 2
3. D6.3 Implementation Report WP6 Cluster 1 - Testing of electric vehicles